

ANTON BALÁŽ

TÁBOR

PADLÝCH

ZIEN

MARENČIN PT

ANTON BALÁŽ

**Tábor
padlých žien**

MARENČIN PT

© Anton Baláž, 2008, 2017
© Marenčin PT, spol. s r.o., 2008, 2017
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marenčin@marenčin.sk www.marenčin.sk
Cover © Marenčin Media
Design © Katarína Marenčinová, 2008, 2017
671. publikácia, 4. vydanie

ISBN 978-80-569-0074-1 (viaz.)
ISBN 978-80-569-0075-8 (ePDF)
ISBN 978-80-569-0076-5 (ePub)

1

Štrbinka do budúcnosti

Úbohá Ernička: nedokáže sa správať ako pravá profesionálka.

Ešte v krčme ju omámila opojná sviežosť, ktorá sa šírila z námorníckovho tela, a už cestou do izby cítila, ako jej vzrušením vlhne bielizeň. A teraz, keď položil na nočný stolík peniaze, začína si na svalnaté telo natahovať tričko a pri pohľade na jej stále sa chvejúce prsia sa odrazu usmeje neistým, čistým, takmer detským úsmevom, Ernička, malá hlupaňa, stále ešte opojená námorníckou sviežosťou, zmiešanou pri prudkom trení ich tiel aj s vôňou čistej chladnej soli, sa rozhodne dať mu ešte aj zadarmo.

— Včil to bude z lásky, námorníček...

Stále oblečená len do čiernych amerických pančúch sa Ernička nadvihne v bokoch, aby svetlo, ktoré na ňu padá spod tienidla nočnej lampy, vytvorilo na jej tele dráždivý tieň.

Námorníček sa zastaví v pohybe. Nenápadne hodí pohľad na svoju námornícku blúzu, v ktorej má peňaženku. Ernička pochopí jeho pohľad, ocení ho, uvedomí si, že námorníček jej asi nerozumel, a tak hlasnejšie, hanblivo zopakuje:

— Včil... z ľúbavy!

— Ó, ľúbava? — a námorníček v príjemnom prekvapení rozpaží ruky. Pod jeho svalnatým bruchom sa hneď začne dvíhať jeho námorník. Je to tiež poriadny svalnatec. Erničku ovládne zvedavosť, či si uchoval aj on tú opojnú sviežosť a či je rovnako presiaknutý vôňou chladnej morskej soli. Zároveň si uvedomí, že jej staršie družky v remese, najmä Manda a Veľká Berta, by považovali takúto zvedavosť za znak, že má ešte naozaj ďaleko k pravej profesionálke. A tak sa Ernička radšej vzdá pokušenia, aby sa o tom najskôr hravo, potom s vášňou presvedčila.

Aj tak pocíti potešenie z obnovených námorníčkových dotykov. A keďže je to teraz z ľúbavy, námorníček je k nej pozorný a nežný. Ernička sa zasa správa takmer cudne — vie, že to k láske patrí. Aj zahmlený pohľad, jemne pootvorené pery, nezrozumiteľné šepoty, sladké sľuby. Zatúži si to všetko vyskúšať. Ale stihne si len zahmlieť pohľad, keď sa za stenou ozve budík.

Juj, tá Manda, aj s jej sprostým budíkom, pomyslí si namrzene. Budík jej pripomenie, že už mala byť v Au-café. A celkom vytriezvie z opojenia, keď si predstaví Dugu, ako sa na ňu osopuje a hneď sa jej zasa začne vyhrážať, že jej zoberie túto izbu, dá ju Veľkej Berte a ona pôjde do kutice za výčapom, kde sa bude musieť dívať na močiach a vracajúcich ožranov a znášať úchylákov, ktorí sa snažia nazrieť zhora do izby cez okno a odbavujú sa pritom rovno na špinavé sklo. Ernička ani nemusí tú predstavu ďalej v duchu rozvádzať, hneď sa jej zmocní znechutenie.

Námorníček nepostrehol zvuk Mandinho budíka, lebo do izby zároveň cez otvorené okno preniká aj hudba z krčmy. Leží vyčerpaný na obdratom plyšovom diváne a na tvári má spokojný, ale trošku akoby aj začudovaný výraz: s takouto kurvičkou sa v dunajských prístavných krčmách ešte nestretol. Jeho mužnosť klesla medzi rozťahnuté stehná, nad ktorými sa belie trojuholník neopáleného brucha. Námorníčкова ruka sa natiahne za hrubou modrou blúzou. Ernička sa znepokojí, že chce pre ňu ešte vyhrabať nejaké doláre. Nakoniec — aj by ich prijala. Ale keď vytiahne z vrecka blúzy cigarety, jemne, ale rozhodne pokrúti hlavou, že nie. Námorníček hneď pochopí, začne sa obliekať. Aj odzadu je krásny.

Keď otvorí dvere na schodište, Ernička zacíti na prsníkoch a v lone závan chladného vzduchu. Prikryje sa ľahkým paplónom, natiahne sa na chrbát, cíti, ako sa jej po chrbtici začne šíriť únava. Myšlienka na Dugu ju zaženie. Vstane, za závesom v kúte si špongiou poumýva lono. Chce si natiahnuť nohavičky. Zistí, že sú ešte vlhké; námorníček sa jej začal v izbe dotýkať najskôr cez ne. Inokedy to Ernička chlapom nedovolí, aby sa príliš nevzrušili a nepreťahovali návštevu. Manda si to vyriešila budíkom.

Ernička odloží nohavičky. Nechce sa jej hľadať druhé. Propeler do Petržalky už nestihne, zostane do záverečnej v Dugovej krčme, nemusí sa báť, že odspodu nachladne. Nedá si preto ani podprsenu, je teraz o ne núdza. Vozili ich predtým z Viedne, ale obchodníci sú teraz vystrašení. A tak si Ernička natiahne na seba len šaty, upraví si vlasy, trocha sa pramáluje a založí si kloboúčik. Zoberie si kabelku, v ktorej vždy nosí svoju zdravotnú knižku. Na chodbe sa rozhodne, že dolu zíde radšej s Mandou. Odvtedy ako Mandu zatiahli do tej cukrovej šmeliny a prijíma návštevy vysokých úradníkov, si Duga na ňu netrúfa; ba trocha má z Mandy asi aj strach za to, že jej predtým ubližoval, ten starý vydríduch.

Ernička pre istotu zakľučká, až potom nazrie do izby. Manda je ešte v spodničke, práve si uhladzuje posteľ. Cez plece kukne na Erničku.

— Tak máš?

Manda prikývne. Aj sa usmeje, ale akosi utrápene.

— A čo?

— Tiež sa len pohral.

Manda sa narovná a obráti. V hlbokom výstrihu čipkovanej spodničky sa tlačia na seba veľké lesklé poglobule jej prsníkov. Sú chlapi, ktorí chodia k Mande len preto, aby sa s nimi pohrali, pováľali sa po nich, poležali si tvárou v teplej úzľabinke medzi nimi. Odchádzajú od Mandy trocha zahanbení, aby sa zväčša zasa vracali.

— Ešte príde? — opýta sa Ernička, ale bez závlsti.

— Chce. Keď neprídu na to, že šmelí s lístkami. Posielajú teraz za to do tábora.

Manda si zhlboka vzdychne. Vzdych jej rozvlní prsia. Zatvári sa otrávene a požiada Erničku, aby jej pomohla navliecť sa do korzetu. Ťahá ho potom Mande cez ťažký tuhý zadok, tá fučí, krúti bokmi, aby sa korzet trocha poddal. Konečne sa to podarí, Manda sa obráti, pretiahne sa. Všetko sa to pred ňou týči: mohutné prsia, široké, teraz korzetom sploštené brucho, vypuklé silné stehná, ktoré zvierajú hlboký, pre úradníkov, ktorých Manda v poslednom

čase do neho láka, aj dosť desivý trojuholník; nezmôžu sa zväčša na viac ako na pohratie s jej prsníkmi. Len sa pritom upotia a budú ich zvyčajne dosť vystrašiť.

— Samí nanič chlapi, tí úradníci, — zahundre Manda. Prejde si rukou po bruchu, napravuje si na stehne podväzkový pás, prsty sa jej zachvejú. Stretne sa s Erničkiným pohľadom, ktorý akoby jej hovoril: urobím ti to ja, chytro, postojacky, aby si nemusela sedieť potom dolu taká nadržaná, zlostná, hádavá. Mandine stehná sa pod tým pohľadom aj začnú od seba akoby mimovoľne roztvárať. Ale pohľad na budú zmarí pokušenie. Manda schmatne zo stoličky šaty a začne si ich preťahovať cez hlavu.

— A ty si ako dopadla, vtáčatko?

— Námorníček. A predstav si, dala som mu potom ešte aj z lásky, Manda.

Ernička sa cudne usmeje. Manda nesúhlasne pokrúti hlavou.

— Keď si štetka, z lásky nedávaj, to si zapamätaj. Z toho je vždycky len nešťastie. Alebo decko...

Ernička si len vzdychne. Uznáva, Manda má pravdu; má aj decko z lásky a kvôli nemu sa zaplietla do šmeliny s cukrom, lebo chce, aby bolo riadne vychované a na to treba viac peňazí, ako dokáže zarobiť svojim kobyľím zadkom a rajcovnými prsníkmi.

— Z tých námorníčkov ide taká sviežosť, Manda, — pritlačí sa na ňu Ernička, keď vyjdú na chodbu. — Cukor si už dneska vyšmelila, tak si môžeš niektorého naraziť.

— Nepokúšaj stále s láskou, vtáčatko, — chrapľavo povie Manda. — A netisni sa na mňa. Viem, že sa tiseň len zato, že sa bojíš toho starého kurevníka Dugu. Ja sa nebojím ani tým úradníkom povedať, že arizoval dobrého žida Weismana a potom ho nechal odvliecť do lágra. A po vojne si zasa kúpil od opitých partizánov odbojárske papiere a vybavil si na dom národné správcovstvo. Myslí si, že sa ho nezbavíme.

— Tichšie, Manda, — povie Ernička nalakaná, pretože už zostupujú po schodoch, a hoci z krčmy dolieha aj na schodište hudba a rev hlasov, mohol by ich niekto počuť. Ale Manda len mrdne

plecom, prihladá si šaty na bokoch, zlostne zahundre: Juj, som rozrajcovaná ako kobyla! a vtiahne Erničku do lokálu.

Vyvalí sa proti nim hustý cigaretový dym, rev námorníkov, trieskane pohárov o dubové stoly a ostrý zvuk Carmeniných opätkov. Ohnivá tanečnica práve vysoko rozvlnila svoju červenú sukňu s volánmi a na rozjarených námorníkov blýskajú jej úžasné dlhé nohy a rovnako úžasné okrúhle prsia v hlbokom dekolte zeleného bolerka.

Pravé dúpä neresti. A to ešte námorníci začínajú robiť na dlhom dubovom stole miesto, aby mohli zospodu sledovať, kde až sa končia tie nádherné štíhle nohy temperamentnej tanečnice.

— Pôjde o chvíľu na stôl, — nevzrušene konštatuje Manda, keď sa rozhliadnu po lokáli a idú sa oprieť o nálevný pult. Stretnú sa so zúrivým Dugovým pohľadom. Vykloní sa spoza pultu a schmatne Mandu za lakeť.

— Kde toľko trčíte, vy štetky? Pozri, čo robí tá opica! Choď jej niečo povedať, lebo prídem o licenciu.

— Dajte pokoj, ja k nim teraz nejdem.

— Tak pôjdeš potom na ulicu, keď mi zavrú tie svine podnik! — a Duga sotí Mandu do sály.

Námorníci už začínajú so smiechom a revom dvíhať Carmen na stôl, používajú pritom všetky zakázané hmaty na jej tele, ale tanečnici to zrejme neprekáža, zvonivo, dráždivo sa smeje, sama si ešte vyššie dvíha už aj tak vysoko zodvihnutú sukňu a...

K najhoršiemu v ten večer už nedôjde. Do krčmy vbehne predavačka kvetov, stará tuláčka Božgayová, a prenikavým hlasom zvrieskne:

— Meneküljetek, šťára, utekámo!

Ale v ten večer sa to nikomu na Vydrici nepodarí. Lietacími dverami sa do lokálu nahrnú muži v klobúkoch a tmavých montgomerákoch, pevne sa rozkročia, chvíľu si mlčky všetkých prezerajú a potom jeden z nich úsečne povie:

— Okrem námorníkov berte všetkých.

Chvíľu nik neprotestuje, potom sa ozve primáš cigánskej kapely. Čelo sa mu ešte perlí od potu, plecica má zamúčené kolofóniou.

— Prosím, pán veliteľ, my tu máme angažnám... ako ľudoví hudobníci... tu prosím, — a primáš hneď vytiahne z vrečka čiernej vesty poskladaný papier a ide s ním k mužovi, ktorý sa správa ako veliteľ prepadového komanda. Ten po zaváhaní trochu štítivo zoberie z Cigánovej spotenej a trasúcej sa ruky papier, roztvorí ho, nazrie doň.

— Trio Rio?

— Teraz traja Lakatoši, prosím, celkom ľudový názov, prosím. Ľud nám tu celkom dôveruje, prosím.

— V poriadku, Máte povolenie, ste ľudoví hudobníci, tak vás nenecháme hrať po pochybných pajzloch. Pôjdete tam, kde vás ľud teraz naozaj potrebuje.

— Ďakujeme ponížene, pán veliteľ, ale ľud aj tu...

— Berte si vercajk, Lakatoši, — hrubo okrične primáša iný muž v montgomeráku. — Aj vy sa hýbte, štetky! — oborí sa vzápätí na Mandy a Erničku. Do Mandy aj strčí, že takmer rozbije sklo na lietajúcich dverách. — Zajebanec! — zúrivo povie Manda. Fízal ju našťastie v tom kraváli, ktorý v lokáli vypukol, nepočuje. Ale všetkých nemilosrdne ženú.

— Máš so sebou zdravotnú knižku? — opýta sa Ernička na ulici Mandy. Tá prikývne. — Ja našťastie tiež. Ale nemám gatky...

Manda len mrdne plecóm. Ale Ernička si robí celkom vážne starosti. Myslí si, že po skončení razie, na aké sú na Vydrici zvyknuté, ich z policajného riaditeľstva pošlú na gynekológiu. Doktor, ktorý ich na Krankasu pravidelne prehliada, sa vždy jeduje, keď príde niektorá bez nohavičiek. Keby ste si aspoň na chvíľu zakryli tie škatule, zlostne im vždy nadá. A tak Ernička s obavami nastupuje do policajného autobusu. Netuší, že zelený autobus so zastretými sklami na oknách mieri teraz oveľa ďalej ako na policajné riaditeľstvo. Odváža prostitútky do ich radostnej budúcnosti.

A ju, úbohú Erničku, zastihne taká historická chvíľa bez nohavičiek, s holou štrbinkou.

2

Rozvracali, teraz spievajú

Doktor Zigmund v táborovej ordinácii vyšetruje ľavý prsník veliteľky Matildy, vzorne vysunutý z jej zelenej rozopnutej blúzy.

Táborový lekár, inak radový zaradenec, odsúdený na dva roky do tábora nútených prác za politické rozvratníctvo, nemohol veliteľke ženského tábora odmietnuť prehliadku jej ľavého prsníka, prestreleného počas slávných oslobodzovacích bojov vo festungu Pressburg, ale v podstate sa nerád dotýkal intímnych miest tých žien, ktoré z duše neznášal — čo bol aj veliteľkin prípad: bola Nemka, odbojárka a dirigentskou paličkou mlátievala svoje zverenkyne, bruchaté šmelinárky, bezzubé anjeličkárky a kofy z trhov, ktoré si pustili huby na špacír a niekto ich uvedomelo udal.

Po noci, ktorú zasa usilovne prekartoval a vypočul si pritom množstvo rozvratníckych rečí, sa musel ráno posilniť trochou rozrobeného liehu, a tak teraz vyšetruje Matildu so zovretými perami a zaseknutými zubami; pomáha mu to trocha aj tlmiť odpor voči veliteľke.

— Nič znepokojujúce nehmatám, pani veliteľka. Žiadna zradná hrčka či príznaky ochabnutia, guľka ani neporušila klenbu, tá je stále závideniahodná.

— A čo to trhanie a...

— Občasné bolesti a trhanie môže spôsobovať nejaká črepinka, ktorá zostala vo väzive. Ale môžem vás poslať do nemocnice na röntgen.

— Nie, to netreba. Dôverujem vašim schopnostiam, Zigmund.

A Matilda vo vypätom postoji, no už s miznúcim napätím v tvári, si zasúva svoj ťažký prsník späť do blúzy. Začne si zapínať gombičky, potom sa jej prsty, štíhle a pekne formované, zastavia a...

— Keď som už tu... — Matilda si rýchlo rozopne blúzu až po pás, obnaží aj pravý prsník a časť bieleho hladkého brucha a energickým, vecne pôsobiacim pohybom ponúkne lekárovi na preskúmanie aj svoj pravý prsník.

Na tento veliteľkin ťah, vopred nedohodnutý, nebol Zigmund pripravený. A tak pri prehliadke druhého prsníka, pri prehmatávaní tej teplej, ako lopta pružnej hmoty, sa mu už celkom nedarí zakryť narastajúci odpor k veliteľke. Začínajú sa ho aj zmocňovať obavy, aby sa odpor nezačal meniť na žiadostivosť, pochopiteľnú po siedmich mesiacoch pobytu v tábore. Je síce obrnený kabalou, ktorá učí, že najväčšou zábranou na ceste k dokonalosti je práve žena, a rabi Papa zdôrazňuje: vystúp o stupeň vyššie a vyber si priateľa, zostúp o stupeň nižšie a vyber si ženu. A on práve, nechtiac a nedobrovoľne — ale čo má robiť, keď je zasa v tábore — zostúpil nižšie a... ruka sa mu na Matildinom prsníku predsa nerozochveje, jej pohyby sú stále prísne účelové; zato sa mu trochu spotia stehná.

— Všetko je v naprostom poriadku. A tá závideniahodná pružnosť...

V Matildinom, dovtedy nordický čistom a chladnom pohľade akoby sa odrazu mihla teplá iskra. S náznakom dôvernosti v hlase povie:

— Chcem, aby ste prestrelenie môjho prsníka chápali ako lekárske tajomstvo...

Zigmund mlčky prikývne. Hodí, myslí si, posledný pohľad na Matildine prsníky. Ich hroty mieria na neho ako dva ťažké mínomety. Prehltne, a aby mu zasa hneď nevhupla do hlavy kabala, intímny hlasom povie: — Ale na prsníku, prestrelenom nepriateľskou guľkou, by dnes bolo možné urobiť aj väčšiu kariéru, veliteľka.

— Ako to myslíte? — šepne Matilda tiež intímny hlasom,

— Ak to naozaj bola fašistická guľka...

— Bol to fašista. Sviniar!

Matildina tvár nečakane zosurovie, v zraku sa jej objaví čosi zlé. Potvora, pomyslí si Zigmund. Ale pokušenie sa zasa ohlási, hovorí

mu, že keby to s ňou teraz robil, len by tým utvrdil svoj odpor voči tej zlej žene, lebo mudrci talmudu tvrdia, že ak to už musí chlap so ženou robiť, má to robiť ako niekto, koho premohol zlý duch, že súlož má vyvolávať skôr odpor ako slasť. A tak Zigmund zaliečavo doloží:

— Najideálnejšie by bolo, veliteľka, keby tá guľka bola vypálená rukou zákerného triedneho nepriateľa...

— Bolo by ju možné považovať aj za takú?

— Myslím... ukážte ešte raz...

Matilda znova vztýči svoje mínometry a... zachráni ich Pieseň práce. Hoci nie majestátne a mohutne, ako sa o to zúfalo už niekoľko mesiacov usiluje veliteľ tábora, skôr úboho a celkom nezladene sa k nim donesie ranná spievaná modlitba nových vládcov z táborového apelplatzu.

Zigmund hneď odtiahne ruky.

Pre Matildu je nový otčenáš čosi podobné zvončeku Pavlovových cvičených psov: začne rýchlo dýchať, zasa sa vypne a na tvári sa jej objaví dychtivý výraz. Ba si i prihladí vlasy, pristrihnuté nakrátko v štýle Lili Marlen. Potom si uvedomí, že zostala nezahalená. Prudko sa odvráti od Zigmunda, bleskovo si pozapína blúzu, strká ju za pás, schmatne veliteľskú paličku a bez pozdravu vybehne z ordinácie.

Po prekonanom pokušení si Zigmund na chvíľu sadne. Hneď si uvedomí, že nie je slobodný občan, ale zaradenec, zasa ho ktosi zaradil na nevýhodnú stranu, a keby ho niekto počas Piesne práce videl sedieť, mohol by ho udať a prinajmenšom pohovor s osvetárom by ho neminul. S poručíkom Vandlíkom by to hravo zvládol, ba z histórie revolučných piesní by ho dostal aj do úzkych (na počkanie vedel stvoriť nových autorov a recitovať ich zabudnuté revolučné piesne), ale ako prišiel do tábora čerstvo vyliahnutý revolucionár z Trate mládeže, nemá do diskusií na revolučné témy najmenšiu chuť. Vyskočí zo stoličky, zhodí zo seba biely plášť — a je z neho obyčajný zaradenec, ktorý patrí na apel.

Vydupaný a teraz v júni prašný táborový apel je takmer zaplnený spievajúcimi rozvratníkmi. Zažil už pochmúrne mlčiacich

a modlitby mrmotajúcich židov, ktorí sa previnili tým, že mali zlú rasu, zlostne nadávajúcich a nárečím krekujúcich volksdeutschov, ktorí mali odrazu nepriviligovanú národnosť, a nakoniec prišlo aj na domácich: tí mali zasa zlý triedny pôvod a tým aj triedne predurčený zlý vzťah k práci. A tak ju každé ráno musia povinne ospievať.

Zigmund stihne už len záverečné buď práci česť! Buď prááci česť! Potom zo suity velenia tábora vystúpi mladý poručík, ktorý má službu, a začne čítať denný rozkaz. Zaradenci prítomní v počte tisíc tristo dvadsaťsedem sa dozvedia, že prvý, druhý a aj tretí oddiel pokračujú pri stavbe táborového oplotenia, úderka zaradenca Čellára už odišla raziť šachtu mieru a veliteľ tábora znova prísne zakazuje Cigánom, žobrákom a všetkým asociálom kraďnúť táborovým psom ich potravu. Ešte sa dozvedeli, že zaradencovi Vendelínovi Kopačkovi sa udeľuje mimoriadne voľno za to, že iniciatívne zorganizoval zber mandelinky americkej. Ale pretože, nie z jeho viny, sa nijakú nepodarilo vypátrať a usvedčiť, bude sa prieskumná akcia v okolí tábora v najbližších dňoch opakovať. A to je všetko, zakončí poručík a predpisovo ustúpi dozadu.

Dovtedy ospalo pôsobiaci veliteľ tábora odrazu skríkne:

— Zaradenci, rozchod. A poklusom!

Muži sa okamžite dajú do drobného kľusu a zachovávajú štvorstupy, rozbehnú sa do strán. Zigmund by odklusal s nimi, ale veliteľ mu v tom zabráni: kývne na neho a ešte ho aj zavolá menom:

— Zaradenec Zigmund! Ku mne!

Doktor priklusá k veliteľovi. Spolu s ním sa potom díva, ako sa štvorstupy začínajú od seba vzdalovať, rozbiehajú sa v elegantných oblúkoch do strán a smerujú k jednotlivým barakom.

— Čo poviete, doktor?

— Už sa to začína podobať pravému sokolskému zletu, pán veliteľ.

Veliteľ pyšne prikývne. Je hrdý na seba. Keď mu ktorási zaraďovacia komisia poslala do tábora celý oddiel sokolov, ktorí sa odmietli dobrovoľne a uvedomelo rozpustiť a odvážili sa naopak

usporiadať demonštratívny protestný pochod so zástavami a obrazom tatíčka Masaryka, v rámci prevýchovy im pod dozorom dovolil ďalej sokolovať. Odvdáčili sa mu tým, že zorganizovali ranné nástupy na apel a dali tak nevyhnutnej táborovej ceremónii vcelku radostný a optimistický obsah.

— Myslím, že som to vyriešil dobre, — konštatuje veliteľ, keď sa štvorstupy stratia medzi barakmi.

— Veľkoryso. A budete mať v zálohe na budúce časy nielen svojho žida, ale aj svojho sokola, — uznanlivo povie Zigmund.

Veliteľ na neho krátko, ostro pozrie.

— Teraz ma neprovokujte, Zigmund. Zavolať som vás preto, lebo v noci došlo v táborovom živote k nepríjemnej komplikácii. Bezpečnostná päťka rozhodla, aby sa zlikvidovala Vydrica, a tí idioti z policajného riaditeľstva v Bratislave mi sem v noci dovezli za dva autobusy prostitútok.

Zigmund od údivu otvorí ústa.

— No čo na to poviete?

— Budete mať problémy, ako ich rozdeliť toľkým chlapom.

Všetci dôstojníci sa rozrehocú. Veliteľ očervenie. Nečakane surovo povie:

— Vy ste ozaj pajác, doktor. Vás by bolo treba prevychovávať korbáčom! Máte šťastie, že vás tu teraz potrebujem, inak by som vás, namojdušu, poslal do Ilavy. Ale musíte ísť za nimi so mnou, lebo ich zobrali rovno z razine, bez papierov, tak zistíte, či niektorá nie je infekčná, aby nenakazila ostatné. A odzajtra zvýšite všetkým, okrem úderníkov, dávku brómu do čaju. Rozumiete?

Zigmund rýchlo prikyvuje. Stretne sa s pohľadom Plažáka, dôstojníka, ktorý aj v tábore sledí po rozvratníkoch, a doktor by sa nerád dostal na jeho zoznam. Keď sa pohnú k osvetovému baraku, kde prostitútky zavreli, snaží sa kráčať čo najďalej od neho, od jeho veľkých hompáľajúcich sa rúk.

Zahnú k druhej strážnej veži, keď sa spoza uhla vynorí akési zjavenie a rýchlo sa k nim približuje. Všetci zastanú. Zjavenie, poháňané dozorcom, sa priblíži: sú to v obdratých frakoch oblečení Cigáni aj so svojimi nástrojmi.

— A toto čo má zasa byť? — zreve veliteľ.

— Traja Lakatoši, prosím. Ničomu nerozumieme... — plačlivo zatiahne primáš s husľami pod pazuchou. Z chvejúcich sa pliec sa mu sype kolofónia, ktorou sa potiera slák huslí.

— No to je na zošalenie, — pokrúti hlavou veliteľ. — Čo tu robia tí muzikanti? — opýta sa dozorca, ktorý zároveň pomáha niesť mladému Cigánovi basu.

— Boli tiež v autobuse, pán veliteľ. Chceli sa tie ženy trochu upraviť pred vašim príchodom, pán veliteľ, tak som ich...

— Slávnostne ich vítať nebudem, — precedí cez zuby veliteľ.

— Vy ste tiež príživníci? — ostro sa zadíva na Cigánov.

Tí začnú prudko protestovať. Jeden cez druhého hovoria, že sú ľudoví hudobníci, majú angažmán. Veliteľ na chvíľu upadne do rozpakov, potom rozkáže, aby Cigánov dali zatiaľ do baraku k ich súkmeňovcom, kým prídu z policajného veliteľstva ich papiere.

— Mohli by sme využiť ich prítomnosť v tábore, súdruh veliteľ, — ohlási sa horlivý osvetár. — Nech si nacvičia do večera niekoľko revolučných piesní, spestrili by výchovný program zaradencov.

— Tak ich zatiaľ nedávajte medzi Cigánov. Zavedte ich do jeďálne...

— Ďakujeme, pán veliteľko. My sa aj revolučné nacvičíme, aj pekne do uška, — povie vďačne a zaliečavo primáš.

Veliteľ len mávne rukou, nech mu už zmiznú z očí.

— Buďte rád, Zigmund, že ste tu zaradencom, — precedí cez zuby na doktorovu adresu, ale už zmierlivo. Zigmund si aj tak s obavou pomyslí: v tomto tábore sú schopní zlikvidovať aj „nosičky“ najstaršieho remesla. A hoci nepatril k návštevníkom tých povolných žien, pevne sa rozhodne, že on sa na ich historickej likvidácii rozhodne zúčastňovať nebude.

3

Americký očištec

Nevyspaté, celé uváľané, hladné, ženú dve dozorkyne prostitútky uličkou medzi barakmi.

Do tábora, oznámil im nahnevaný veliteľ, ich eskortovali preto, aby sa tu z nich pokúsili vychovať slušné ženy, občianky. Občianka sa nemusí podvoľovať chlapom, kedy a ako sa im zachce, má svoju občiansku hrdosť a dôstojnosť. Tieto vlastnosti si musia tiež osvojiť. Môžu ich to učiť aj dva roky, je na to zákon. Za dva roky budem mať po postave, zašepkala zdesene Carmen a Ernička videla, ako sa tanečníci roztriasli závideniahodné nohy. Veliteľ im potom predstavil doktora a nechal ich tam s ním. Doktor sa tváril prísne, na nose mu sedeli veľké okuliare a hrýzol si pery, Ernička zasa pocítila obavu z toho, že ju prevýchova na občianku zastihla bez nohavičiek. Ale po odchode veliteľa sa doktor hneď zmenil. Zvedavo si ich všetky obzeral, prešiel pomedzi ne a potom odrazu povedal, aby sa do tej prevýchovy hneď nehrnuli, ich remeslo je historické a má nezničiteľné pôvaby, ktoré už ocenili dlhé generácie mužov. Teraz, keď ich vidí, už aj ľutuje, že medzi tých mužov nepatril aj on. Usmial sa. Ony nie. Nevedeli, či to myslí vážne. Asi áno, lebo potom začal hovoriť, že osud údernicky pracujúcej občianky je fádny a vyčerpávajúci, nevie, čo je na ňom také radostné. Ale môžu si to vyskúšať, keď ich zadelia na šiciu dielňu alebo do slepačiarne. Stále na neho len mlčky hľadeli. Presvedčil ich, až keď im povedal, že ich prehliadať nebude, nech mu len povedia, či sa niektorá lieči na nejakú infekčnú chorobu a či niektorá nemá otvorenú tuberu. Mala by šťastie, poslali by ju hneď na Zobor do sanatória. Ale žiadna nemala také šťastie. Takže si aspoň pozrie ich zdravotné knižky. Keď mu svoju knižku podala Ernička, pozorne sa na ňu zadíval a povedal: Máš málo železa, dievča, asi si sa prepracovala. Pýtaj sa potom

na ošetrovňu. Aj ja by som prišla, pán doktor. Tiež som trochu prepracovaná, povedala koketne Carmen a ostatné na ňu začali zazeráť a tiež sa tisnúť bližšie k doktorovi. Moment! povedal doktor, zahľad sa spod okuliarov na Carmen, potom si ešte zvlášť prezrel jej bolerko, trochu pokrčené, ale stále tak pekne vyplnené, a vážne tanečníci povedal: Mala by si si zaobstaráť podprsenku. A o číslo menšiu, lebo za pol roka za šijacím strojom ti ovisnú tie pekné mačičky. Všetky sa pustili do smiechu, ale doktor vážne doložil, že je tu jeden, čo šil podprsenky, ale nekvalitné, dostal za sabotáž potrieb riadne pracujúcich občianok pol roka, môže jej ho dohodiť. Teraz šije už kvalitne, ubezpečil Carmen a všetky sa zasa začali smiať. No čo je, čo to má byť? otvorila dvere na baraku dozorkyňa s paličkou, ktorú im veliteľ hneď na začiatku predstavil ako ich novú šéfkou. Ste hotový, Zigmund? prísne sa pozrela na doktora. Už končíme, pani veliteľka, povedal úctivo. Zatiaľ je po zdravotnej stránke všetko v poriadku. Uvidíme, povedala veliteľka zádrapčivo a poslala doktora preč. Bude sa robiť dôležitá, zašepkala Manda, keď ich začali pred barakom stavať do dvojstupu. A Ernička pocítila, že sa bude ženy s paličkou báť, možno viac ako Dugu.

— Všimla si si, že zobrali aj Vdovu? — zasa šeptom, tak ako sa teraz všetky rozprávajú, sa jej opýta Manda.

Ernička prikývne: odšepne, že ju zbadala už v noci. Musela byť v druhom autobuse, kde boli tie, čo pobrali na uliciach a v bytoch. Zbadala ju, keď sa jej už nechcelo ležať na tvrdej lavici, hoci jej Manda ponúkla ako podušku svoje široké, teplé stehná. Radšej vstala a pobrala sa k obloku, aby sa zadívala na táborovú ohradu osvetlenú reflektormi, na drevenú strážnu vežu čnejúcu proti noci a akési nízke tiene, ktoré sa podchvíľou mihli pred ohradou. Až neskôr zistila, že sú to táborové psy. Dívala sa, cítila, že si bude musieť zasa zvyknúť načas na iný svet, a prijala to odovzdane. Začalo svitať a Ernička uvidela pri susednom okne stáť majestátnu ženu v čiernom, s drdolom lesklých čiernych vlasov. Vdova! blyso jej hlavou a — trochu sa tej ženy zľakla. Bol to najvyšší rang na Vydrici. Nikdy sa neodvážila posadiť sa k nej v Au-café tak blízko, aby zacítila jej veľmi zvláštnu voňavku, ktorú vyhľadával aj Spovedník, lebo ho vraj veľmi

upokojovala. Predtým sa volala inak, ale ako Spovedníka popravili, všetky ju začali volať Vdovou a prejavovali jej úctu. V čiernom chodila aj predtým, ale vraj pod šatami nič nenosila; ako Vdove sa jej to už nepatrilo a aj inak začala meniť svoje zvyky. Na Vydrici o nej rozprávali tajomné veci. O nej a Spovedníkovi. Prichádzal k nej raz za týždeň, do jej bytu na prízemí s oknami do uličky, odložil si len svoj známy čierny klobúk a ona si rozpustila uzol havraních vlasov. Ticho sa potom pri rozostretom okne hodinku rozprávali. Keď na blízkej veži odbilo, zobral Spovedník klobúk, ona mu zbožne pobozkala ruku a... ženy z Vydrice, raz aj Manda, sa chceli presvedčiť o tom, či je okno naozaj po celú hodinu rozostreté, svieti nočná lampa a na pelasti medzi nimi leží jeho klobúk. Ale žiadnej sa to nepodarilo, vždy sa motali v uličke nejakí chlapi v širákoch na očiach a montgomerákoch, a keď sa niektorá priblížila k domu, len cez zuby precedili: Zmizni, štetka, lebo vyfasuješ na holú! a každú hneď zvedavosť prešla. Dalo by sa jej na to teraz opýtať? napadlo Erničke a zvedavo sa zadívala na ženu pri susednom okne. No Vdova jej nevenovala pozornosť, tvár mala odvrátenú. Ernička aspoň vdychovala jej voňavku, v ktorej bolo naozaj čosi upokojujúce, a úkosom sa dívala na uzol jej lesklých vlasov. Ba či je taká lesklá aj dolu? A do skazenej mysle jej ešte vhušlo: či na to myslel aj Spovedník, keď sedel vedľa nej na posteli a díval sa, ako si rozpúšťa havranie vlasy. Juj, bodaj som za tú hlúpu zvedavosť zhavranela! A Ernička sa hneď chytí za ústa. Vdova, akoby vedela čítať druhým ich hriešne myšlienky, sa k nej pomaly obráti a prísne na Erničku pozrie. Tá skloní hlavu a ticho zamrmle: Dobré ráno, pani Vdova...

Ako pravé hriešnice, so sklonenými hlavami ich doženú pred vchod akéhosi odpudzujúceho baraku na konci tábora.

— Tu vyfasujete oblečenie a potom vás vystriekame proti hmyzu! — povie dozorkyňa a v dvojstupe ich uvedie dnu. V sklade páchne dezinfekcia a gumené baťovky, naukladané v regáloch. Zaradenkyňa v hrubej tmavej blúze, širokých nohaviciach a so šatkou na hlave im z regálu podáva balíky s oblečením. Upozorní ich, nech si berú do radu, na baraku budú mať čas si to povymieňať. A začne im hádzať do náručia balíky s oblečením. Ernička ten

svoj ledva objíme. Všimne si, že na blúze je akási veľká žltá záplata. Nesmelo sa obráti k žene pri regáli:

— Nemáte nejakú lepšiu, pani? Tu je záplata.

— Ukáž, — povie žena a skloní sa k balíku. — To neni záplata, ale židovská hviezda. Stačí ju odpárať.

Ernička pozrie na blúzu a...

— Čo? — zvrieskne odrazu za jej chrbtom Carmen. — Dávate nám handry po židoch? Fuj! Ja po špinavých židoch nič nosiť nebudem! — skrikne Carmen a s odporom hodí balík späť do regálu.

— Čo robíš, ty hlupaňa? — rýchlo, naľakane povie žena so šatkou. — Tu sa nesmie...

Viac nepovie. Z tmavej uličky medzi regálmi sa odrazu vynorí vysoký chlap v uniforme.

— Ktorá to povedala?

Pri pohľade na uniformu stratí Carmen bojový výraz v tvári. Ale aj tak dosť smelo povie:

— Ja!

Chlap pristúpi k nej a dá jej poriadne zaucho. Plesnutie sa hrozivo rozľahne medzi regálmi. Carmen sa len vyjavene pozerá na veľkú klesajúcu chlapeckú ruku. Z rozseknutej spodnej pery jej začne tiecť krv. Tanečnica si to uvedomí až po chvíli. Dotkne sa úst, zjojkuje, pozrie si na krv na končekoch prstov a tvár sa jej siahne do plaču.

— Ako sa voláš?

— Carmen...

Prejde pohľadom po postave tanečnice, zrak mu na chvíľu uviazne v jej bolerku. Potom povie:

— Zapamätaj si, že šírenie antisemitizmu je v tomto tábore trestné. Áno, sú to židovské handry, lebo cez vojnu tu bol židovský tábor. No vtedy tu boli zavretí nevinne a nespravodlivo prenasledovaní ľudia. Tu trpeli a odtiaľto ich farársky režim dával vyvážať do nemeckých lágrov, kde ich splynovali. Tu sa bude preto hovoriť s úctou aj o ich handrách, rozumiete? — obráti sa aj k ostatným.

— Žiadne kurevské reči nech tu viac nepočujem!

Prejde po nich ťažkým pohľadom, potom sa zvrtnie a jeho uniforma sa stratí v uličke medzi regálmi.

— Tu máš, — vloží skladníčka balík s oblečením Carmen znova do náručia. — Dávajte si na neho pozor, volá sa Plažák. A ty sa radšej hneď pýtaj na lampáreň, inak nebudeš mať od neho pokoj, — dodá ticho a súcitne pozrie na Carmen. Tá len bez slova pozerá na ňu. Celá pravá strana tváre jej opuchla. Dozorkyňa ju postrčí trochu ďalej, aby si mohli brať oblečenie aj ďalšie ženy.

Vzadu je barak rozdelený drevenou priečkou. Posúvajú sa k nej. Za priečkou sú naukladané vrecia s akýmsi bielym práškom, pri ktorom stojí iná dozorkyňa. Jednou rukou sa opiera o drevenú rukoväť veľkej zelenej pumpy a v druhej drží plynovú masku.

— Nebojte sa, nejdeme vás otráviť! — povie dozorkyňa s maskou, keď vidí, ako sa Manda zháčila pri pohľade na ňu. — Je to dezinfekcia, americký prášok. Spoľahlivo vám vyničí všetok hmyz. Tak sa vyzliekajte. Streknem každej pod pazuchy a aj dolu. Len to trochu chladí...

Začnú sa pozeráť jedna po druhej. Dozorkyňa si zakladá masku.

— Ale, ale, hádam sa slečny nehanbia vyzliecť? — povie dozorkyňa, ktorá ich doviedla. — Alebo to nie ste navyknuté robiť zadarmo, čo? — a dozorkyňa sa pustí do smiechu.

— Takú pumpu majú aj americkí vojaci, keď chceš prejsť do ich zóny, — polohlasne povie ktorási na povzbudenie. Začnú sa pomaly vyzliekať. Dozorkyňa ich hrubo posúri, potom sa stratí za priehradkou. Hneď sa cítia uvoľnenejšie, niektoré si začnú zvedavo prezeráť spodné vybavenie svojich bývalých konkurentiek. Ernička vidí, že niektoré sú na tom aj horšie ako ona. Silnejšie a skúsenejšie zadky ju pri vyzliekaní odšuchnú až do rohu, k vreciam s práškom. Dôstojne sa tam z čiernych šiat vyzlieka Vdova. Ernička neodolá hriechnej zvedavosti. Hodí pohľad na Vdovine husté rúno a — rýchlo sa odvráti, aby zakryla sklamanie z jeho nevýrazného sfarbenia.

Prášok naozaj len chladí.

— Tak očistec už máme za sebou, vtáčatko, — drgne do Erničky pri obliekaní Manda zadkom.

— A včič nás pošlú kde?

— Zavedú vás k fotografovi, slečinka, — povie dozorkyňa, ktorá ich vystrekovala. — Ale tam sa nevyzliekaj...

A na dlhú táborovú púť, ktorá má aj z Erničky urobiť pracujúcu občianku, ju vyprevádza dobromyseľný smiech.

4

Sexuálni utopisti v nástupe

Aké jednoduché sú tieto naše revolučné riešenia, trocha až s údivom si pomyslí povereník, keď sa začíta do hlásenia z tábora nútených prác.

V prvom objekte TNP, v zvlášť ohradenom priestore, kde sú už umiestnené rôzne šmelinárky, falšovateľky potravinových lístkov a iné hospodárske rozvratníčky, vyčlenili najväčší barak a doňho ubytovali prostitútky z Vydrice. Strážna služba sa bude odteraz v tomto uzavretom objekte vykonávať len okolo ohrady a voľný prístup dnu bude mať len veliteľ tábora a lekár. Strava sa bude nechávať pri vchode do objektu. Na všetky práce v tábore i mimo neho budú padlé ženy chodiť s dozorkyňami. Kontakt so zaradenými mužmi sa obmedzí na minimum. Bude k nemu dochádzať len pri vykonávaní osvetovej činnosti, kde je nevyhnutná spolupráca oboch pohlaví, pri nacvičovaní divadiel a pri kolektívnych recitáciách a spevoch na počesť slávnych výročí. Na všetky spoločné akcie budú tieto ženy prichádzať v zovretom útvare. Počas prednášok a filmových predstavení budú sedieť v oddelených laviciach a pod dohľadom dozorkyň, aby nedošlo v nijakom prípade k porušeniu mravnosti a k neprístojnostiam, ktoré by mohli narušiť proces ich prevýchovy.

Budú sa cítiť v tábore ako nejaké anglické panny... a povereník sa srdečne, po dlhom čase aj nahlas rozosmeje.

V hlásení sa ďalej uvádzalo, že keď dostanú sľúbené finančné prostriedky, začne sa v tábore stavať venerická nemocnica. A z prostriedkov získaných údernickou prácou v bani plánujú postaviť v uzavretom objekte aj bazén, ktorý by mohol byť koridorom spojený s táborovým apelom a využívali by ho na športové účely sokoli, ktorí boli už, pravda, oficiálne rozpustení. Nakoniec

sa v hlásení žiada urýchlené zaslanie osobných a zdravotných kariet prostitútok, ktoré sú uložené na oddelení BK/VII, aby sa mohol začať čo najskôr proces ich prevýchovy a liečenia z pohlavných chorôb.

Povereník hneď zavolá sekretára a prikáže mu, aby zistil, či boli karty už poslané do tábora, ak nie, tak prečo a kto je za to zodpovedný.

Keď sekretár odíde, povereník si na chvíľu zloží okuliare, zhasne nočnú lampu, ktorou si prisvecuje pri čítaní spisov, a trocha sa vystrie. Správa z tábora, ktorú čakal s obavami, ho uspokojila. Raziu na prostitútky zorganizovalo policajné riaditeľstvo najmä na nátlak povereníka zdravotníctva, ktorý v bezpečnostnej päťke argumentoval tým, že evidujú dvadsaťtisíc ľudí nakazených syfilisom, trpia ním už aj deti a aj táto pliaga sa musí vymiesť železnou metlou. Prvým krokom je zlikvidovanie remeselnej prostitúcie medzi Rybným námestím a Zuckermandlom, ale nie tak, že ich len skontrolujú a potom prepustia. Treba ich navždy odpratať z mesta. Áno, to by bolo revolučné riešenie, súhlasil povereník osvety, ale keď ich vyvezieš z mesta, zatahneš tým len ďalšie pokolenie do prostitúcie. A kde ich nakoniec vyvezieš? Zástupkyňa Živeny podotkla, že je za rovnako revolučné riešenie, ale v rámci mesta. Mohli by ich umiestniť do bývalého mestského chudobinca, budovu by úplne izolovali a tam by ich liečili, odvykali od nemravných spôsobov a zapojili by ich do pohlavnej osvety. Pekná idea, súhlasil povereník osvety, ale zároveň s poľutovaním oznámil, že do mestského chudobinca práve prikázal umiestniť hudobnú školu. A čo tak vypratať pre ne niektorý kláštor? navrhol celkom revolučné riešenie súdruh z ÚV. To by nebolo vhodné, súdruhovia, naľakane reagovala zástupkyňa Živeny. To by len potvrdilo poplašné chýry o tom, že komunisti chystajú zrušenie reholí. On potvrdil, že nechystajú. Ale ďalej sa v riešení, čo s tými pobehlicami, nedostali. Akcia napriek tomu prebehla. Zaistili vyše päťdesiat prostitútok, ich pasákov a kupliarov a on musel narýchlo rozhodnúť, čo s nimi. Nakoniec našiel najjednoduchšie riešenie: poslal ich do tábora.

Vráti sa sekretár. Karty ešte neposlali, ale sú prichystané a skoro ráno ich odošlú do tábora zvláštnym kuriérom. Aby bolo auto

vyťažené, zoberú do tábora aj nové zásoby brómu, ktoré pre TNP prezieravo prichystalo ministerstvo zdravotníctva.

- Bróm? Aha... No dobre, — a povereník sa teraz len usmeje.
- Ohlásený doktor Blažený čaká na prijatie.
- Pošlite ho.

Povereník si znova nasadí okuliare, po zaváhaní zažne aj nočnú lampu. Potom si zo stola vytiahne tajný spis, ktorý dostal z Prahy a kvôli ktorému si dal zavolať riaditeľa Psychotechnického ústavu. Týkal sa rovnako aj Ústavu pre výskum verejnej mienky, ale prvého si na pohovor pozval Bela Blaženého, s ktorým ho spájalo dlhoročné priateľstvo a spoločná účasť v rôznych lavicových krúžkoch.

Blažený vojde s miernym úklonom a trocha rozpačitým úsmevom.

Povereník vstane, podajú si ruky, ponúkne ho, aby si sadol.

- Dobre vyzeráš, Belo.
- Aj ty! Elegantne.
- No... ja vlastne musím. Upiera sa teraz na nás, reprezentantov novej moci, veľa zrakov, a často nie žičlivo. Tak im neurobím radosť ani tým, že budem zle vyzerat'. A just budem vyzerat' dobre!
- Nestratil si humor, hoci si povereníkom vnútra a púšťajú o vás do sveta všelijaké hrôzy. To je dobre, že ti to neprekáža, — ti-cho povie Blažený.

— A ty... stále tak vážne. Už to máme za sebou, Belo. Vyhrali sme. Porazili sme ich. A je to definitívne, už tomu verím. Je len otázkou času, kým po nich navždy poupratujeme, odpraceme všetko, čím zasvinili svet. Aj to, čo si ty obzvlášť nenávidel: biedu, žobrotu, tuberu, podvodníkov, keťasov, kupliarov, tu...

Povereník zoberie zo stola hlásenie z tábora.

— Práve sme prišli k likvidácii remeselnej prostitúcie. Päťdesiat som ich z Vydrice šupom poslal do pracovného tábora. Pozri...

Podá hlásenie Blaženému. Ten trocha v pomykove zoberie papier označený pečiatkou *Dôverné!* Najskôr do neho len nazrie, potom sa do hlásenia začíta. Tvár sa mu začne meniť. Aj povereník dôverne

poznal to Belovo zahĺbenie, smrteľnú vážnosť, keď študoval nejaký problém. Potom písal (tak ako všetci, aj keď nie všetci tak vážne) svoje traktáty, utopické v dobe, ktorú žili, skôr určené na realizáciu v čase budúceho bratstva a rovnosti, keď pokus so slobodou pre všetkých sa ukázal ako buržoázny podvod. Kričali o ňom vo svojich revolučných traktátoch, vášnivo sa hádali o ich obsah a zmysel; a potom ich poniektorí postrácali v kaviarňach a pod viechami. Ale Belo nie, nikde nechodil, sedel v tej prenajatej komore a...

Blažený podvihne hlavu, akoby ho v čítaní rušil sústredený povereníkov pohľad. Pomaly položí hlásenie o prostitútkach na stôl.

— Celkom nesúhlasím s týmto riešením... aj keď prijímam táborovú etapu ako nevyhnutnú na našej ceste, ako očistnú fázu, ktorou musia prejsť porazené triedy. Ale padlé ženy k nim nepatria. Rovnako boli vykorisťované ako proletári, často ešte krutejšie a bezohľadnejšie. Je preto nespravodlivé historicky ich zavrhnúť. Viem, že v snahe definitívne odstrániť všetky, aj potencionálne zdroje, ktoré by mohli narušiť budúcu harmóniu, sa snažíte prevýchovou všetkých inak zmyšľajúcich, ich dočasnou izoláciou od historicky perspektívnych tried a...

Blažený začal súkať svoje známe dlhé súvetia stále monotónnejším a tichším hlasom a povereník si zrazu uvedomí, že Belo sa v jednom zo svojich traktátov zaoberal, ako vždy smrteľne vážne, aj riešením prostitúcie. Volal sa ten traktát Sexuálna utópia, vyvolal polemiky a vzbudil veľkú pozornosť. Až takú, že sa ním zaoberali aj v kolégiu dekana na fakulte, kde Belo študoval filozofiu a sociálne náuky, a pohrozili mu, že môže byť vylúčený zo štúdií za podrývame základov verejnej morálky. Načas potom Belovi prischla prezývka Sexuálny utopista.

— Matne si spomínam na nejaký tvoj traktát na tému riešenia sexuálnych problémov budúcej spoločnosti. Mal si tam taký zaujímavý pojem: spoločenský sex. A nadhlo mi utkvela v hlave taká paradoxná myšlienka, že aj v sexe sa skrýva potenciálne nebezpečenstvo spoločenského rozvratu, prekročenia stanovených hraníc v tejto oblasti a tým aj vznik možného rušenia budúcej spoločenskej harmónie...

— Trocha si si to zle zapamätal, — ticho povie Blažený.

— Možno, prepáč... Ale nezišli sme sa preto, aby sme debatovali na takú, no, trochu odťažitú tému, Belo.

— Možno už ani nie je taká neaktuálna.

— Žeby? Pustíme sa aj do sexu?

Blažený len na neho mlčky pozerá.

Povereník mu vysvetlí, prečo ho vlastne pozval: jeho ústavom sa zaoberali na vnútre v Prahe. No nie z výskumného, ale štátno-bezpečnostného hľadiska. Týkalo sa to nielen jeho, ale aj mnohých iných ústavov. Ide o to, že do výskumnej práce sa zatiaľ nedostatočne premietajú triedne kritériá a výsledky výskumov a práce ústavov potom vyznievajú ako zámerná provokácia. Ako príklad, povereník otvorí tajný materiál z Prahy, sa uvádzajú témy výskumov Ústavu verejnej mienky. Zvolia si tému Ako ste spokojní so zásobovaním? a potom sa čudujú, aké výsledky získali, hoci je všeobecne známe, že šmelinári zámerné zásobovanie rozvracajú. Alebo iná provokačná téma: Či je u nás náboženská sloboda? A to položia takú otázku v čase podvratných akcií z Vatikánu, na ktoré museli orgány bezpečnosti odpovedať izolovaním reakčných biskupov a zrušením reholí. Proti pracovníkom Ústavu verejnej mienky začali vyšetrovanie a už je jasné, že ústav bude zrušený. Povereník pokrúti hlavou.

— Tvoj ústav sa tu našťastie spomína len okrajovo. Vyčítajú vám, že pracovné a psychologické testy málo prihliadajú práve na triedne kritériá výberu kandidátov na vedúce miesta vo fabrikách. Dnes nemôžeš klásť na prvé miesto len a len kvalifikáciu, Belo.

— Kritériá podľa potreby kombinujeme aj prispôsobujeme. Ale ak to vzbudzuje nevôľu štátnej bezpečnosti...

— Musel som na to upozorniť aj tvojho povereníka. Dohodli sme sa, že by bolo múdre načas neznepokojovať testami nové kádre. Naorganizovali ich v rámci podpory budovateľského úsilia najmä do fabrik a musia mať čas zorientovať sa. Vyškolia sa a potom... Zatiaľ sa zamerajte na iné sociálne skupiny, choď viac do psychológie.

— Už si aj tak pripadáam v tom ústave len ako dobre odložený starý druh. Myslel som, že moje projekty, aspoň niektoré, vzbudia

väčšiu pozornosť súdruhov. Keď sme o nich v krúžkoch debatovali...

— Ale, Belo, toto už nie je žiadna hra na revolúciu, spisovanie traktátov podľa vzoru klasikov, intelektuálne cvičenia, ktorými chceš ohúriť kamarátov v krúžku. Denne musíš riešiť stovky vážnych problémov. Zober si len ten, ktorý si ty nazval likvidáciou historicky neperspektívnych sociálnych skupín, všetky tie húfy zavšívavených kostolných žobrákov, bezdomových tulákov, vojnových invalidov, zlodejov, falošných hráčov, lacných Jožkov, kolotočiarov, potulných českých muzikantov, pohorelcov, celé procesie kočujúcich Cigánov, ktorí tiahnú po cestách ako kobyľky a otvárajú morové jamy, vyhrabávajú z nich zdochnuté sliepky a prasce a roznášajú tú pliaгу po dedinách, zaplavujú jarmoky, púte, dožinkové slávnosti, procesie. Aké ľahké bolo napísať, že raz odpadnú dôvody, ktoré viedli k vzniku týchto skupín, a bezpečnostná päťka na základe toho dá ako povereníkovi vnútra príkaz: zlikvidujte to!

— Ale historicky naozaj odpadli dôvody, ktoré nútili ľudí žobrať, túlať sa a...

— No dobre, dobre. Tak som ich poslal do táborov, len tento mesiac okolo osemsto. Ale tam zistíš, že mnohí sú naozaj slepí a hluchí, naozaj bezrukí a beznohí, s tuberou, padúcnicou, vyložení boží blázni: Jano Mé, čo dáš mne? Pamätáš, nie? Nechcú sa umývať, nevedia jesť z tanierov, lepšie im chutí vyžierať misy, čo z nich krmia táborové psy.

— Je to dialekticky protirečivý, ale historicky zákonitý proces. Predvídal ho už Engels a v štúdiu...

— Prosím ťa, prestaň s Engelsom aj s celou svätou štvoricou, už to nemôžem počúvať! — povie prudko povereník. Hneď sa zháči.

— Nič si nepovedal, — ticho poznamená Blažený. Chvíľu aj tak zavládne v povereníkovej slabo osvetlenej pracovni napätá atmosféra. Blažený si prelomí prsty, pomrví nimi, pomaly povie:

— Inak sa prijímajú revolučné opatrenia, keď máš za chrbtom milióny štvorcových kilometrov puste krajiny, a inak...

Blažený zmlkne, ale povereník mu rozumie. Pohybom hlavy súhlasí s tým, čo Blažený nevyslovil. Len akoby na okraj poznamená:

— Ešteže tu zostali v zachovalom stave sústreďovacie tábory po židoch...

Pozrú na seba, rozhovor sa chýli ku koncu. Blažený sa už chce rozlúčiť, keď povereník — neskôr sám usúdil, že v tom bol aj osten' zlomyselnosti — svojmu starému druhovi navrhne:

— Aby si sa necítil taký odložený... čo by si povedal na to, keby si sa vybral na nejaký čas pozorovať, ako sa prakticky uskutočňuje ten proces historickej likvidácie jednej asociálnej skupiny, ktorá tiež stratila opodstatnenie...

— Posielaš ma do tábora? — Blaženému stuhne na tvári jeho neurčitý úsmev, s ktorým sa chcel rozlúčiť.

Povereník sa tretíkrát za večer rozosmeje.

— Ale, Belo, hádam nie s eskortou? Oficiálne si u teba objednáam vykonanie nejakých testov v tábore. Môžeš dokonca sám sformulovať úlohu, pošli mi to zajtra a ja ti napíšem povolenie na vstup do tábora. No, nie je to v tejto situácii dobré riešenie? Na chvíľu ťa aj odpracem z očí štátnej bezpečnosti...

Doktor Blažený sa znova pokúsi o ten svoj neurčitý úsmev. Usmeje sa len veľmi rozpačito. Za okuliarmi, keď povereník náhle zažne nočnú lampu, sa mu v očiach mihne akoby náznak zľaknutia.

Ale povereník sa s ním už lúči, odprevadí ho k dverám pracovne. Sekretár sa ho opýta, či si dá ešte kávu, on prisvedčí a jeho podriadený poznamená:

— Zrejme zábavný človek. Málokedy sa tak srdečne zasmejete, pán povereník.

— Vôbec nie je zábavný, naopak. Nikdy nechcel pripustiť, že revolúcia sa dá robiť aj so smiechom, že nemôže byť prudérna, inak by sme nikdy nevkročili do tých „bľažených záhrad, kde večne spievajú šťastní vtáci“, ako básnil o komunizme jeden z klasikov.

Povereník sa na chvíľu postojacky zamyslí. Akoby pre seba povie:

— A možno budeme musieť po čase zriadiť čosi ako novú Vydricu.

Sekretár len otvorí ústa od údivu.